

Én mindig várom, ezek a kék almák egyszer megérnek

Gulyás József

*Sarkamban a tél kutyái,
éhes, harminckétfogú csontváz-vadak,
nyomorultan, de hazajöttem;
visszahoztam a múltam,
a jelenemet is visszahoztam...*

*Kabátom a fogason van,
zsebemben a bérem:
két sarok közt tenyérnyi magány...*

*Öcsém, te vagy?... ó, sokáig
kell nézmem, hogy megismerjelek!...
Emlékszel,
egyszer én néked
valamit mesélni kezdtem?
Azóta úgy elszállt a dalom,
úgy megöregedtem,
s a hajam mén, mint a barom szőre...*

Mégegyszer hallgass ide:

*Sokszor elgondolkozol rajta,
mi is az — lenni...
nincs egy szál fa az erdőn,
aki dalol néktek.
Mint állat, ha siratja
elvesztett fiát,
(szüli a vétiket):
táncoltok, szórjátok a néhány évet*

és csak
akkor veszitek észre egymást,
ha valaki elment...

Lesz egy szomszédod: süketnéma.
Szereted,
ha meglát... eszébe jut
és félenken jön feléd —
kínálja kezét...
Tavasz felé sokszor
a kapáslányok után ballag,
vagy ha fürdenek az alkonyattal,
les rájuk a nádból...
Egyszer majd elmén a szomszédságból,
háttal a Napnak,
Allsz kint és látod —
a puszta fölött
hálóját bontja az alkonyatnak...

Lesz egy barátod: színvak.
Eljön hozzád s mutatja rossz fogait,
fekete száját...
Jártok a szőlőn, a fák során át;
szép, piros almák a fákról
szemetekbe néznek...
ő megszólal, kissé vádlón:
én mindig várom,
ezek a kék almák egyszer megérnek...

Lesz egy barátod: gyermek.
Megkérdeád tőle néha:
„Mit mond az anyád, Béla?...
Emlékszel,
egyszer a földbe pihenni tették?...
Azóta úgy tavasz felé,
ha a gyöp zöldell,
kocog az úton
s ferde üveges szemével,
félenken a bús Napba néz fel,
nevet
és azt mondja: anyám...

Lesz egy ismerősöd: Szalma Böske.
Az apja gyárba jár,
ő a virág-kertbe...
lefekhetsz vele minden este
a zsenge gyöpre...
A legkisebb öccse,
a Pista,
ötvendináros szappant árul...

Kiterített szárnyakkal, fáradt
halászmadár,
jársz mélyen a vizek fölött...
Egy nagy hujantás
jön a csószháztól
s egész az alvégig fut le:
a törvény az,
de nem szoksz, fog a dac,
a ritkanagy tolvaj-önérzet.
Hallod már
a rúd csobbanását,
érezed a puskacső csodálkozását...
Ó, sasok, mi az én bűnöm?!

Szívbeteg leszel.
Játszol. Elejt a sűrű palicsi homok,
visz a hajnal,
lop a ballangó-este...
Egyszer csak
elnehezülsz s leesik az arcod
a fekete földre,
eldől homlokodon a csönd...
sárga napraforgókat
lenget fölötted a déli szél
és szirmuk
szálanként hull a két szemedre,
zizz... zizz... zizz...

Lesz egy tavaszod.
Lassan öl és kiszökik belőled
s rádköszönnek
a hervatag rózsák...
Ülsz a leomló partok alatt.
Lábod langy vizek mossák...
a válladat mélyreejtéd,
a szemedet elveszejtéd,
hiába szólnak, hiába vernek,
nem mozdulsz,
csak néha rengsz meg
s onnan tudják,
hogyan zokogsz, nagyon zokoghatsz...

Egyszer apád csütörtököt mond.
Vacsoráztok.
Lassan fölkel, rád néz.
Aztán megy.
Keze a rozsdás kilincsen áll még
s tétován visszareved:
ha mégis eljönnének,
egy szebb világgal,
fiaim, mondjátok meg,
én már eltűntem, mint a kámfor,
a lengő
bácskai kukoricákban...

Szerelmes leszel.
S mint az úzekvő fiatal őzek,
nyugtalankodsz...
Jön egy asszony, húsában
ízével a nyers ősi földnek...
fölkapod és futsz
bele a forró nyárba...
égsz a láz nagy kárhózatában,
és omlanak benned
az őrült ősz rögök...
zokogsz a táj fölött,
áll a Körös és az ősz rohan...

Bolyongsz az utcán egy május-éjjel.
Gondolkozol...
szó nélkül megöregedtem,
a holdfényben lehajtom,
nézd meg,
húsz évvel a fejem — őszül...
Kenyér az ember,
a két kezem, két szelet
száraz kenyér...

szívem, mint a tégla — nehéz,
és nincs kedvem,
hogy hazáig menjek,
nincs lábom,
amit széplassin emelgessek,
nincs emlékem,
anyám, nincs amit elfelejtsek...

Fekszel a szalmazsákon és álmodsz...
kigyúl a Rivó-erdő,
a lombja görbed;
benne riadt, lézengő, sosevolt
csordák bögnék
s égett varjakat hoz a szél...
Fölbredsz s látod,
áll az erdő: az óriás lényeg...
Örültek! szerencsések!
gondolkozzatok,
hé... siessünk, siessünk gondolkozni!...

Kerülöd az iskolákat.
Bujkálsz a zúgó nagy nádasokban.
Verset írsz
(nem is vers lesz: tiszta élet)
Konrád Jánosok emlékére,
akik minden
szeretet nélkül meghaltak...
Téged a tanító-élet megmarhat,
nincsenek társak...
de a lassú gyilkot szó nélkül állod,
mint a végzet számára eljátszott
huszadik század...

Csavargó leszel.
Mész a sötétségtől a világosságig.
Hátad mögött az ég zörög,
villámaival játszik...
előtted menekül az élet...
Munkanélküli,
bús, batyus vándor:
gondolkozol a zsványságról...
a tolvajok keresnek...
és szól a mester:
gyakorold csak, az idő enged;
a nyelv a tiéd
és tiéd az ész is...
ez a lecke, én
szólok majd, ha rosszul hazudtál...

... Mielőtt belep az álom,
elmondom: ahogy jöttem,
hallottam a fekete szárcsa jajgatását
messze a rétpartok fölött
és sírását a fáknak...
Tudom, mi zajlik
foszló árnyán a virradásnak...

(Öcsém!
lehet, hogy ez az utolsó versem...)